

Nemocenské pojištění zaměstnanců: kontrola dodržování léčebného režimu

Pokud praceneschopný občan neumožní kontrolnímu orgánu ověřit, jak dodržuje léčebný režim ve smyslu [§ 6 odst. 4 písm. q\)](#) v návaznosti na [§ 8b odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb.](#), o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, tím, že z údajné obavy před kontaktem s cizími osobami kontrolnímu orgánu záměrně neposkytne žádnou odezvu prokazující jeho přítomnost na adrese, kde se má zdržovat, ačkoliv se zde v průběhu kontroly zdržuje, dopouští se porušení povinností, jež mu ukládá [§ 47 odst. 1 zákona č. 54/1956 Sb.](#), o nemocenském pojištění zaměstnanců.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18.3.2009, č. j. 42 Cad 112/2007 - 23)

Věc: Larysa M. proti České správě sociálního zabezpečení o dočasné snížení nemocenského

Dne 9.11.2006 v čase 12.35, 12.40 a 12.50 hod. žalobkyně neotevřela dveře svého bytu kontrolorce Okresní správy sociálního zabezpečení v Chomutově, která v tu dobu v domě prováděla kontrolu osob práce neschopných. Následně Okresní správa sociálního zabezpečení v Chomutově rozhodnutím ze dne 20.12.2006 snížila žalobkyni nemocenské o jednu polovinu za období pracovní neschopnosti od 9.11.2006 do 16.11.2006 pro nedodržení povinností stanovených v [§ 47 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění](#).

Odvolání žalobkyně proti uvedenému rozhodnutí žalovaná dne 8.2.2007 zamítla.

Žalobkyně se žalobou domáhala přezkoumání zákonnosti tohoto rozhodnutí žalované. Žalobkyně především uvedla, že v řízení před správními orgány poukazovala na skutečnost, že v době kontroly dodržování léčebného režimu byla doma. Svoji přítomnost dokládala popisem sledu událostí v průběhu kontroly, který se shodoval s popisem průběhu kontroly, jak jej vylíčila kontrolorka. Dveře svého bytu žalobkyně neotevřela proto, že při zvonění a klepání na její dveře se nikdo nepřestavil svým jménem ani důvodem návštěvy. Žalobkyně namítala a listinami dokládala, že měla důvody pro to, aby byt nikomu neotvírala. S manželem mají problémy s ostatními nájemníky domu, s novými vlastníky domu, kteří jí dali výpověď z nájmu bytu, a s plynaři, kteří jí chtěli odebrat z bytu plynoměr. Zaviněním správního orgánu I. stupně totiž žalobkyně pro zpožděnou výplatu nemocenské dávky včas nezaplatila dvě zálohy na odběr plynu. Podle hlasů na chodbě domu se domnívala, že na dveře jejího bytu klepou a zvoní noví vlastníci domu s pracovníky plynáren. Pokud by jim otevřela, dozajista by jí odebrali plynoměr. Žalobkyně by pak musela žádat o nové připojení plynu, což by si vyžádalo novou revizi plynu a souhlas nového vlastníka domu k připojení, který by od něj určitě nedostala. Ačkoliv navrhovala předběžně vyřešit otázku, proč dveře svého bytu neotevřela, když se v době kontroly nacházela doma, a zda to nepřivodila opožděná výplata nemocenských dávek, správní orgány k této otázce neprovedly skutková zjištění. V rámci odvolacího řízení žalobkyně s poukazem na [§ 2 odst. 1, odst. 3, odst. 4, § 3 zákona č. 500/2004 Sb.](#), správního řádu, a na [§ 1 odst. 1](#) a [§ 6 občanského zákoníku](#) namítala, že nebyly splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o její vině z přestupku, kterého se měla dopustit neotevřením dveří kontrolorce. Žalobkyně v dobré víře situaci navozenou tímto orgánem řešila dle dikce zákona, jelikož sama odvracela bezprostřední zásah do nedotknutelnosti obydlí, aby nemohlo dojít k odebrání plynoměru, a tím i k definitivnímu odpojení jejího bytu od plynu před zimní sezónou.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že rozhodnutí se opíralo o vyjádření kontrolorky, dle kterého nebyla žalobkyně v době kontroly dne 9.11.2006 zastížena na adrese svého bydliště. Následně správní orgán zahájil řízení, jehož výsledkem bylo vydání rozhodnutí o porušení léčebného režimu žalobkyní, které potvrdila i žalovaná. Žalobkyně svoji přítomnost neprokázala, nebyla tudíž doma, čímž porušila stanovený léčebný režim, neboť vycházky měla povoleny v jiném čase. Žalobkyně neprokázala svoje tvrzení, že se v době kontroly nacházela doma, ačkoliv na klepání a zvonění nijak nereagovala. Žalobkyně byla ve smyslu [§ 49 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení](#) povinna umožnit přezkoumání skutečností rozhodných pro trvání nároku na dávku a hlásit včas skutečnosti, které mohou být důvodem pro změnu výše dávky. Podle [§ 8b zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení](#) byl správní orgán I. stupně oprávněn k provádění kontroly dodržování stanoveného léčebného režimu. Tato pravomoc je ovšem někdy ze strany veřejnosti chápána jako omezování občanských práv a svobod, popř. zásah do nedotknutelnosti svého obydlí. Žalovaná odmítla, že by spolu se správním orgánem I. stupně přivodila stav, že žalobkyně neotevřela dveře orgánu dozoru z obav odebrání plynoměru, když se pro pozdní výplatu nemocenské dávky měla dostat do prodlení s úhradou své pohledávky vůči plynárně. Toto tvrzení žalobkyně je irelevantní, a proto se jím žalovaná nezabývala.

V replice žalobkyně navrhla, aby byla v soudním řízení vyslechnuta Lenka M., kontrolorka správního orgánu I. stupně, neboť tvrzení žalované nejsou pravdivá.

Při jednání soudu zmocněnec žalobkyně doplnil, že kontrolorka správního orgánu I. stupně se neprokázala způsobem, jaký jí zákon ukládá. Pověřená pracovnice žalované při jednání vyjádřila nesouhlas s tím, že by měla kontrolorka dobývat do bytu žalobkyně. Pozastavila se nad tím, jak se měla kontrolorka prokazovat, když z bytu žalobkyně nevycházely žádné známky o tom, že by v něm v daný čas někdo pobýval.

Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu zamítl.

Z odůvodnění:

(...) Směrem k žalobkyni soud upozorňuje na fakt, že ve veřejném zájmu České republiky je, aby nedocházelo ke zneužívání dávek nemocenského pojištění. To má pak odraz v právní úpravě týkající se nemocenského pojištění, a to zejména v zákoně o nemocenském pojištění a také v zákoně o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

V [§ 6 odst. 4 písm. q\)](#) v návaznosti na [§ 8b odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení](#) je zakotvena pravomoc místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, v daném případě Okresní správy sociálního zabezpečení v Chomutově, k provádění kontrol dodržování léčebného režimu praceneschopnými občany.

Této pravomoci Okresní správy sociálního zabezpečení v Chomutově pak korespondují povinnosti praceneschopných občanů. V [§ 8b odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení](#) je uloženo kontrolované osobě předložit kontrolující osobě, která se prokázala oprávněním ke kontrole, doklad o své pracovní neschopnosti. Dále podle [§ 49 odst. 1 písm. c\)](#) téhož zákona jsou praceneschopní občané povinni umožnit mj. i místně příslušné okresní správě sociálního zabezpečení přezkoumání skutečností rozhodných pro vznik nebo trvání nároku. Povinnosti praceneschopným občanům vyplývají i podle [§ 12 písm. d\) zákona č. 48/1997 Sb.](#), o veřejném zdravotním pojištění, když podle tohoto ustanovení mají povinnost poskytnout součinnost při zdravotním výkonu a kontrole průběhu léčebného procesu a dodržovat stanovený léčebný režim. Vedle toho pojištěnci na nemocenském pojištění mají ve smyslu [§ 47 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění](#) povinnost dodržovat stanovený léčebný režim, řídit se pokyny příslušného lékaře a zdržet se toho, co ztěžuje obnovení pracovní schopnosti; dále jsou povinni vyžádat si ke změně pobytu za trvání pracovní neschopnosti předchozí souhlas ošetřujícího lékaře a předkládat příslušnému orgánu sociálního zabezpečení doklady potřebné k posouzení a kontrole pracovní neschopnosti. Na situaci, kdy by pojištěnci na nemocenském pojištění porušil povinnost uloženou mu v [§ 47 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění](#), pamatuje [odst. 2](#) téhož paragrafu, v němž je mj. stanoveno, že nemocenské může být dočasně sníženo nebo odňato nejdříve ode dne tohoto porušení, a to nejvíce o čtvrtinu, pokud má dotyčný pojištěnec rodinné příslušníky.

Z předestřené právní úpravy vztahující se na předmětný případ vyplývá, že pro dotyčnou kontrolorku bylo směřodlatné pouze to, že žalobkyně jí neposkytla naprosto žádnou odezvu k jejímu prověřování, zda se v době kontroly skutečně nachází v místě svého bydliště či nikoliv, tedy bez ohledu na skutečnost, jestli žalobkyně byla nebo nebyla v inkriminovaný čas kontroly doma. Neposkytnutí odezvy kontrolorce v průběhu prováděné kontroly přitom tvrdila nejen žalovaná, nýbrž to připustila i sama žalobkyně, přičemž toto tvrzení bez jakýchkoliv pochyb potvrdila i kontrolorka správního orgánu I. stupně jakožto svědkyně v řízení před soudem.

Pokud žalobkyně svoji „skrytou“ přítomnost v místě svého bydliště v době kontroly prokazovala podrobným popisem sledu událostí, ke kterým mělo dojít v průběhu dotyčné kontroly v blízkosti jejího bytu, popř. v celém domě či jeho okolí, nemůže tato skutečnost jakkoliv zvrátit fakt, že žalobkyně neumožnila příslušné kontrolorce ověřit si, jak je z její strany, jakožto osoby práce neschopné, dodržován léčebný režim, tj. přezkoumat skutečnosti rozhodné pro vznik nebo trvání nároku na nemocenskou dávku, jak předvidá [§ 49 odst. 1 písm. c\) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení](#).

Pro souzenou věc je rovněž naprosto nepodstatné, z jakého důvodu (obavy z nových vlastníků domu či z ostatních nájemníků, či pracovníků plynárny související s údajným pozdním vyplacením nemocenských dávek, popř. obrana svého obydlí z nejrůznějších pohnutek apod.) se případně žalobkyně zdráhala upozornit na svoji přítomnost ve svém bytě v průběhu prováděné kontroly. Jestliže žalobkyně si nebyla jistá, kdo jí zvoní a posléze klepe u dveří jejího bytu, nic jí dozajista nebránilo v tom, aby si ověřila totožnost této osoby pomocí přímé komunikace skrze pootevřené dveře od bytu eventuálně zajištěnými řetízky proti násilnému vniknutí, popř. pomocí komunikace před zavřené dveře od bytu s eventuálním použitím dveřního kukátka. Zároveň se žalobkyně mohla zcela legitimně domáhat v intencích [§ 8b odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení](#), aby jí bylo osobou, která by se případně ohlásila jako kontrolorka okresní správy sociálního zabezpečení, předloženo patřičné oprávnění k provádění kontroly léčebného režimu.

Jestliže však žalobkyně neposkytla dotyčné kontrolorce naprosto žádnou odezvu prokazující její přítomnost v místě svého bydliště v době provádění kontroly, nelze za tohoto stavu dovodit jakékoliv pochybení ze strany přítomné kontrolorky, pokud se před bytem, z něhož nepřicházela naprosto žádná odezva prokazující, že je v něm přítomna nějaká osoba, ani přes opakované zvonění a klepání na domovní dveře, hlasitým zvoláním nepředstavila jako příslušná kontrolní pracovnice Okresní správy sociálního zabezpečení v Chomutově. Povinnost náležitě prokázat svoji totožnost s případnými právními důsledky by této kontrolorce zcela jistě vznikla až poté, co by zjistila, že je v bytě někdo přítomen, popř. co by pojala podezření na přítomnost nějaké osoby na kontrolované adrese.

S ohledem na shora učiněné úvahy proto soudu nezbylo nic jiného než uzavřít, že žalobkyně svým jednáním, ať už se nacházela ve svém bytě či nikoliv, porušila povinnost uloženou jí [§ 47 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění](#). Z tohoto důvodu soud vyhodnotil předmětnou žalobu jako neopodstatněnou, když rozhodnutí správních orgánů obou stupňů o snížení nemocenské dávky žalobkyni o jednu polovinu za dobu 8 kalendářních dnů byla vydána zcela v souladu se zákonem, a proto jí ve výroku rozsudku ad I. podle [§ 78 odst. 7 s. ř. s.](#) zamítl.